

toepassing van het Zuiveringsbesluit in het bevrijde Zuiden al op deze twee moeilijkheden stuitte dat voor de wekelijkse uitkeringen aan de geschorsten geen regels waren vastgesteld en dat de daags voor Dolle Dinsdag in Londen ingestelde Commissie van Advies (deze was als een landelijke commissie gedacht) nauwelijks kon bijeenkomen.¹ In de praktijk kreeg men dus in het bevrijde deel des lands hoofdzakelijk met stakingsbevelen te maken.

Van wie konden die bevelen uitgaan?

Het Zuiveringsbesluit bepaalde dat zij voor functionarissen van de rijksoverheid gegeven zouden worden door de minister onder wie zij ressorteerden, voor functionarissen van de provinciale overheid door de minister van binnenlandse zaken en voor functionarissen van de gemeentelijke overheid door de betrokken commissaris der koningin; leden van de gemeentepolitie zouden evenwel alleen door de minister van justitie, leden van gemeentelijke onderwijsinstellingen alleen door de minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen gezuiverd kunnen worden. Al die stakings- en schorsingsbevelen zouden echter óók kunnen uitgaan van het Militair Gezag.

De zuivering kwam in al haar vormen neer op een wijziging in de arbeidsverhouding tussen de gezuiverde en het orgaan bij wie hij of zij in dienst was. *A fortiori* waren die wijzigingen ook nodig bij al diegenen die in een arbeidsverhouding tot de overheid stonden en tegelijk politiek delinquent waren. Politieke delinquenten moesten gearresteerd en berecht worden maar daarnaast ook ontslagen en dat ontslag (het kon gepaard gaan met geheel of gedeeltelijk verlies van pensioenrechten) was een zuiveringsmaatregel. Wij merken daarbij op dat de zuivering, wat de politieke delinquenten betreft, zonder wrijving is verlopen. Een aantal functionarissen van de overheid had zich na mei '40 bij de NSB aangesloten; voorts hadden NSB'ers die tot burgemeester of commissaris van een provincie waren benoemd, zich in de regel moeite gegeven om zoveel mogelijk andere NSB'ers aanstellingen te geven in de gemeentelijke of provinciale organen en diensten – dat al die NSB'ers, die in afwachting van hun berechting waren geïnterneerd, daarenboven werden ontslagen, sprak vanzelf. Moeilijk bleek de zuivering slechts ten aanzien van diegenen die niet 'fout' waren geweest maar door hun beleid of hun

¹ Van die commissie was Beelaerts voorzitter en de secretaris-generaal van financiën, jhr. mr. A. M. van Asch van Wijck plaatsvervangend voorzitter, maar van de vijf leden *c.g.* plaatsvervangend leden (Kruls, Linthorst Homan, Six, Sluijser en Snijders) bevonden zich vier vrijwel voortdurend op het Continent.